DE SOM VAN MIJN MISLUKKINGEN

Lou-Anna Druyvesteyn

2025 Prometheus Amsterdam

De uitgever heeft getracht alle rechthebbenden te achterhalen. Aan hen die desondanks menen aanspraak te kunnen maken op enig recht, wordt verzocht contact op te nemen met Uitgeverij Prometheus, Postbus 1662, 1000 BR Amsterdam.

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

© 2025 Lou-Anna Druyvesteyn
Omslagontwerp Prometheus
Foto auteur Jeannette Huisman
Zetwerk ZetSpiegel, Best
www.uitgeverijprometheus.nl
ISBN 978 90 446 5867 5

‘True enough,’ said Mrs. Copperfield, bringing her fist down on the table and looking very mean. ‘I have gone to pieces, which is a thing I’ve wanted to do for years. I know I am as guilty as I can be, but I have my happiness, which I guard like a wolf, and I have authority now and a certain amount of daring, which, if you remember correctly, I never had before.’

Two Serious Ladies, Jane Bowles

I

Ik zit bovenop en probeer op mijn elegantst mee te kreunen. Zijn geluiden zijn kort en stoterig, en ik zet elke keer een halve seconde na zijn kreun in met een lage, lange 'ah', zodat het ritmisch en op bíjna natuurlijke wijze als een geheel klinkt. Hij heeft mijn billen vast en bepaalt het tempo, ik leun met mijn handen op zijn knieën, zodat mijn rug uitgerekt is en ik slanker lijk. Hij lijkt het goed naar zijn zin te hebben. We zijn wat je noemt lekker bezig. Zijn mond hangt een beetje open en zijn ogen zijn dicht. Hij heeft zijn bril opgehouden. Waarom zou je dat doen, vraag ik me af, maar tot zover zijn de bewegingen gecontroleerd en is de bril veilig, en uiteindelijk is het zijn eigen afweging om hem op te laten of af te doen. Het is een bril met meekleurende glazen, dat schijnt handig te zijn voor buiten. Binnen behouden de glazen een donkere tint. De lampen zijn zorgvuldig gedimd, afgestemd op zijn brillenglazen, of eerder op mijn inschatting van hoe het moet zijn met die bril op binnenshuis, en het beddengoed is vers en fris. Ik zie dat hij zijn das over de deurklink heeft gehangen. 'Ik had een bijeenkomst,' had hij gezegd toen

hij aankwam en zijn sjaal afdeed, en ik naar zijn hals keek. Alles is in orde, er wordt genoten, ik heb hooguit een beetje dorst, maar dat geeft niet. En dan is het eruit voor ik er erg in heb. Tussen twee korte, stoterige kreunen door vraag ik of hij van me houdt. De woorden blijven hangen boven het bed en ik heb meteen spijt. Toch hou ik hoopvol mijn adem in, je weet maar nooit. Het moment is misschien niet helemaal perfect, maar voor of na seks doen mensen wel anders tegen je, dus het leek me van belang om het tíjdens te vragen. Ik had het me niet nadrukkelijk voorgenomen, maar ik had mezelf ook niet afgeraden om het te vragen. Hij stopt, doet zijn ogen open en zijn mond dicht, en ik zie door de donkere brillenglazen heen dat ik een inschattingsfout heb gemaakt, en een flinke ook. Hij kijkt me vragend aan.

'Laat maar,' zeg ik, en ik hoop tegen beter weten in dat hij me niet heeft verstaan. Ik kijk op de klok. We hebben nog een klein uur, dan moet hij naar huis om de oppas af te lossen. Ik vraag of hij nog wat wil eten.

'We zijn toch nog bezig?' Dat is ook zo. Ik zit bovenop, hij zit nog in me. Ik heb weinig zin meer, de gêne verkrampt mijn onderkant, maar hij lijkt er niet door geremd en pakt me opnieuw bij mijn billen. We gaan door.

Ik buig me voorover om hem te kussen, maar hij pakt mijn haar en trekt het naar achteren zodat ik weer omhooggetrokken word en mijn kin de lucht in steekt. Ik trek mijn benen op, zodat ik als een kikker boven op hem

zit. Ik doe mijn best mijn buikspieren aan te spannen zodat er geen rollen of huidplooien te zien zijn, mijn schouders naar achteren te houden zodat mijn borsten niet hangen en tegelijkertijd mijn pelvis te ontspannen om er zelf ook nog een beetje van te genieten. Hij kreunt weer, maar ik durf niet meer mee te doen, bang voor nog meer inschattingsfouten. Zo lang zijn we nog niet bezig, maar het lijkt erop dat we snel klaar zijn.

We hadden eerst wat gedronken buiten de deur en zouden bij mij thuis nog wat eten. Ik heb gekookt, ik heb *mijn best* gedaan, maar ik had de pommes duchesse nog niet in de oven gezet of hij tilde mijn rokje op en boog me voorover. Ik heb de oven uitgedraaid om verbranding te voorkomen, terwijl ik met mijn andere hand het aanrecht vast moest houden om mijn evenwicht niet te verliezen.

Als we van positie wisselen, zie ik mezelf in de spiegel tegenover het bed. Op handen en knieën moet je eigenlijk echt je buik inhouden, ook als je onder de dertig bent. Mijn haar hangt in lange warrige plukken voor mijn gezicht. Mijn ogen zijn klein van de drank. Ik heb mijn mond een beetje openhangen, en ik doe hem snel dicht. Hij heeft net iets te ruw in mijn onderlip gebeten, waardoor die opgezet is en een beetje klopt. Ik recht mijn rug en probeer rechtop te gaan zitten om mijn haar in een vlecht doen, maar hij zegt dat ik het zo moet laten. ‘Is mooier los.’ Ik kijk hem glimlachend aan in de hoop dat

alles vergeten is. Dan kreunt hij weer en zegt: 'Dat lichaam van jou is zo lekker overal vast te pakken.' Het klinkt niet echt aantrekkelijk. Ik zie mijn eigen geschrokken blik in de spiegel. Ik vraag me af of dit een compliment is of een fetisj. Van de weeromstuit vergeet ik mijn buik in te houden. Ik ga in gedachten na of er iets aan te doen is dat binnen mijn budget valt, misschien helpt een huidverstevi-ging of iets als een bindweefselmassage. Of ik moet onder het mes. Hij stoot door, ik kreun nog even mee en niet veel later zijn we klaar.

'Wat was dat nou net?' vraagt hij als hij zijn kleren bij elkaar zoekt. Ik lig zogenaamd achteloos bevallig geposeerd op bed.

'Wat was wat?' vraag ik en ik kijk er een beetje dom bij.

'Waarom vroeg je of ik van je hou?'

Onbewust kijk ik naar de deur van de slaapkamer, alsof ik niet in mijn eigen huis ben en hem makkelijk zou kunnen smeren als ik nu snel mijn kleren bij elkaar raap. Ik heb oneindig meer spijt dan onvervulde verlangens, maar het lijkt me beter om eerlijk te zijn en ik zeg dat ik een béétje verliefd op hem ben. Dat 'beetje' bedenk ik erbij om gezichtsverlies te voorkomen.

'Waarom?' vraagt hij. In eerste instantie denk ik dat die vraag een test is, iets waarop hij vervolgens zegt: hè ja, ik heb dat ook, we vullen elkaar zo goed aan, nu je het zo zegt, we zijn eigenlijk wel voorbestemd. Maar dat is naïef, en dat weet ik zelf ook wel. En mijn god, dit is de derde

keer dat we met elkaar naar bed gaan, wat dacht ik wel niet. Ik twijfel of ik zal zeggen dat ik normaal heus niet zo hard van stapel loop – niet waar, ik loop elke keer hard van stapel – en dat mijn gevoelens me overvallen – ook niet waar – maar ik wil het niet erger maken, voor ons allebei niet. Ik haal mijn schouders op en zeg dat ik het wel leuk vind, wat we zo samen doen, hoe we samen zijn. Ik zie dat hij zich geen houding weet te geven en zich afvraagt wat we dan in godsnaam 'samen zijn', behalve twee mensen die drie keer seks hebben gehad, vier als je meetelt dat ik hem op het tweede afspraakje heb afgetrokken in de taxi, vijf als je zijn hand in mijn onderbroek in de hotelbar meetelt. Ik schaam me, omdat het waar is: ik ben verliefd op hem, en ik kan geen antwoord geven op de vraag waarom.

'Jij bent verliefd op iedereen,' zegt hij, terwijl hij zijn broek optrekt. De rits van zijn gulp hapert. Ik zeg dat dat wel meevalt, en dat ik op de meeste mensen níet verliefd ben, maar ik snap wat hij bedoelt.

Hij kan wel een muze voor me zijn, oppert hij terwijl hij rondkijkt op zoek naar zijn das, in plaats van een geliefde. 'Aan de deur,' zeg ik. Ik heb geen idee waar ik een muze voor nodig zou hebben, en het zou de verhoudingen nogal omgooien. Ik ben jong en knap, hij is slim en bijna twee keer zo oud, en we zouden het 'geëmancipeerd' en 'onconventioneel' kunnen aanpakken, maar ik weet niet of ik daar echt zin in heb, en ik weet ook niet hoe de dingen

uitpakken als ik uit mijn rol van begeerde jonge vrouw zou stappen. Er zijn vrouwen die bang zijn dat ze een lege huls zijn, ik ben altijd bang geweest dat mensen verwachten dat er iets in me zit. Ik zou toch liever zíjn muze zijn, maar daar ben ik dan weer net niet knap en net niet jong genoeg voor. Bovendien wordt het me allemaal een beetje hoogdravend zo, als we het gaan hebben over wie nou wiens muze is.

Hij belt me, zegt hij gehaast, want de taxi staat al voor de deur, voor een volgende keer. Soms kun je prima doen alsóf iets wederzijds is, dat is niks om je voor te schamen, ik ben allang blij dat hij me nog een keer wil zien. Zo snel als een verliefdheid opkomt, zakt hij ook wel weer weg. Ik zwaai hem uit van achter het raam en werp er nog een kushandje achteraan, maar hij is al uit zicht. Onder de douche knijp ik in mijn vel om te voelen waar hij het nou over had, en probeer ik de omvang van het probleem in te schatten en of ik er acuut iets aan moet laten doen. Ik lig al in bed als ik me bedenk dat er nog acht pommes duchesse in de oven liggen.

2

De ochtend erna loop ik vroeg naar buiten om baantjes te gaan trekken in het zwembad. Zodra ik de deur achter me dicht heb getrokken, weet ik dat ik er verkeerd aan heb gedaan geen sokken aan te doen. Soms heb je niet echt door dat je aan het leven bent. Het is nog donker en ik heb koude voeten. Het is zeven minuten lopen naar het zwembad en ik kijk in elk winkelraam naar mijn eigen reflectie. Daar schaam ik me voor, maar als je er eenmaal op let, zie je dat iedereen het doet. Mensen veranderen hun houding en hun blik. Je kijkt altijd net iets anders naar jezelf in de spiegel, ook op straat. Zo kijk je naar niemand. Je buik inhouden doe je voor een ander, een spiegelblik is alleen voor jezelf. Het gebeurt zonder dat je er erg in hebt. De meeste mensen zijn zich niet bewust van hun spiegelblik. Het stemt me mild, ten opzichte van anderen en van mezelf. Het is onmogelijk jezelf te zien zoals de rest van de wereld je ziet. Zo ben je zelf de moeilijkste persoon om eerlijk tegen te zijn, niet uit onwil, maar uit onkunde. Ik kijk in de reflectie en zie dat ik weer dubbele wallen heb, twee onder elkaar onder elk oog.

Als ik na het zwemmen terugloop, zie ik een gewonde duif liggen voor het bordeel twee deuren van mijn huis. Zijn vleugel hangt er half af en er druppelt duivenbloed op de grond. Hij probeert water te drinken uit de lekkende regenpijp van het bordeel. Ik sta een tijdje naar hem te kijken en bespeur geen enkele aandrang bij mezelf om iets aan zijn situatie te veranderen. Ik moet vooral erg plassen. Het spijt me voor de duif dat ik degene ben die hij in nood treft. Ik knik meelevend naar hem en loop met vlotte pas door. Pas als ik thuis de linzenbodem voor een kwarktaart in de oven schuif, bedenk ik me dat ik de dierenambulance had moeten bellen. Het kan nog, ik heb er alleen nog steeds geen zin in. Het is kwart over acht, de bodem moet nog vijfentwintig minuten in de oven, en ik besluit toch nog maar even naar beneden te lopen. Er staat nu een vrouw bij de duif. Zij heeft de dierenambulance wel gebeld. Er is altijd een ander nodig om je een slecht mens te voelen. Ze staat op ze te wachten in een donkergroene parka met handschoenen zonder vingers, die ik ook wel zou willen hebben maar niet in deze ANWB-uitvoering, eerder in pluizige zachtroze wol en ik wil eigenlijk mijn telefoon pakken om op te zoeken waar ze die verkopen. Ze zegt dat het nog wel even kan duren, het dierenambulancepersoneel begint pas om negen uur met hun ronde. Ik zeg dat mijn auto om de hoek staat en dat we er ook wel even heen kunnen rijden, met de duif op schoot in een doosje. Ik haast me erbij te vermelden dat ik zelf geen flauw idee heb hoe je een duif in een doosje

moet doen (dat het klinkt als een Hollandse mop durf ik niet hardop te zeggen), want ik wil liever niet in mijn eentje met een duif naar het dierenhospitaal rijden. De vrouw denkt even na en zegt dat we misschien wel twee dozen nodig hebben, of eigenlijk een doos en een deksel. 'Of een pan!' wil ik toevoegen. Dan zegt ze dat ze de duif eigenlijk niet wil oppakken want ze 'wil hem geen stress geven'. Ik knik, goed punt. Ik weet zelf niet hoe het zit met duiven en de stress die ze kunnen ervaren. Deze vrouw lijkt wel echt met hem begaan. Ze heeft zelfs wat broodkruimels uitgestrooid voor bij het water uit de regenpijp. Ik ben meteen akkoord, opgelucht dat ik geen bloedende duif in de auto hoef te nemen. Ik heb nog nooit een duif echt goed geroken, maar het zal mij niks verbazen als duiven als soort per definitie stinken. De vrouw heeft haar handen in haar zakken gestoken en blijft naar de duif kijken. Ze zal wachten op de dierenambulance. Het is inmiddels kwart voor negen. Ik vraag of ik haar een kopje koffie kan brengen voor tijdens het wachten. Ze schudt haar hoofd en blijft staan. Ik heb het verkeerd aangepakt, zie ik nu in, ik had thee moeten zeggen. Ik neem maar afscheid, ook met mijn handen in mijn zakken, een beetje verslagen door mijn eigen apathie.

Een paar uur later loop ik weer langs het bordeel. De duif is weg, het bloed ook. Ik zie geen broodkruimels meer liggen. Het waren er best veel geweest. Ik kijk om me heen of ik de dierenambulance nog ergens zie met een klein

brancardje. Ik heb helemaal niks gedaan om die duif te helpen, om een levend wezen dat lijdt te hulp te schieten. Een zekere passiviteit is onvermijdelijk in het leven, zeg ik tegen mezelf, maar dit was te veel van het goede. De volgende vogel zal ik redden, of het volgende dier, het hoeft niet per se een vogel te zijn. Ik vraag me af waarom ik net niet meer heb gedaan. De vrouw en ik hadden een beetje chloroform kunnen gebruiken om de duif te kalmeren. Ik had dat op zak moeten hebben, zoals je een pakje kauwgom in je tas hebt. Dan zouden we wat op een zakdoekje hebben gedaan en dat tegen het snaveltje hebben gehouden. Voor een duif heb je niet zo veel chloroform nodig. Hoe ik het precies zal aanpakken wanneer ik de volgende keer een gewond dier tegenkom, besluit ik af te laten hangen van het moment zelf, want ik weet niet waar ik chloroform kan kopen. Maar het voornemen om minder passief te leven moet ik vasthouden, dat ben ik de duif verschuldigd.

De rest van de dag denk ik aan de duif. Hij is vast inmiddels overleden. Ik probeer me zijn laatste minuten voor te stellen. Met zijn laatste krachten heeft hij zijn vleugels uitgeklapt en nog een vlucht gemaakt, niet te hoog, zodat hij, als hij zou vallen, niet nog verder van huis zou zijn. Hij is ergens neergestreken met een verbeten snavel, in een bestruikt gebiedje heeft hij een plekje gevonden, en hij heeft aan de uitputting toegegeven. Nu klopt zijn kleine duivenhart niet meer. Op zijn laatste momenten dacht

hij aan die aardige vrouw met die leuke vingerloze wantjes en niet aan mij.

Laatst raadde een vriendin me aan, en ze bedoelde het goed, dat ik eens zou moeten bedenken wat ik wil in het leven. Ik vond het een vreemde vraag, en de ernst ervan stond me tegen, maar nu ik met bloed en lijden in aanraking ben gekomen, begrijp ik hem beter.

Toen mijn vriendin het vroeg had ik geen antwoord paraat, waarop ze zelf een aanzetje deed met een vormende gebeurtenis uit háár leven. Het was best een lang verhaal en ging, als ik het goed heb begrepen, over een moment waaruit bleek dat ze toen al was wie ze nu is. Ze keek me hoopvol aan en wachtte of ik ook met iets kwam, maar ik had helemaal niks. Ik vind dat een zogenaamd vormende gebeurtenis weinig te maken heeft met wat je wilt in het leven, al snap ik ook dat sommige mensen er wel waarde aan hechten. Ik had kunnen zeggen dat ik toen ik zes was op vakantie in Brugge van de trap van een herenhuis ben gevallen en toen een enorme buil op mijn hoofd had, in mijn herinnering was het een vormende gebeurtenis, en dat mijn nichtjes van ongeveer dezelfde leeftijd alle twaalf provincies al uit hun hoofd kenden en ik daar met een blauw oog liep en niet verder kwam dan acht. Ik weet ze nog steeds niet allemaal, of ik ben ze weer vergeten. Ik weet wel wat ik aanhad toen ik van de trap viel.

Of ik had kunnen zeggen dat het op mijn elfde mijn grootste wens was om te leren tapdansen, ik wilde dat liever dan wat dan ook. Dat kwam door Richard Gere in *Chicago*. Ik vond hem ontzettend aantrekkelijk, met zijn grijze haar, kohl rond zijn ogen en klakkende metalen schoenzolen. Vooral die klakkende zolen. Ik was voor het eerst verliefd. Je zou dit kunnen psychologiseren, er allerlei theorieën op los kunnen laten, en ze zouden stuk voor stuk waar zijn, je zou hier zelfs een mening over kunnen hebben, maar laatst zei iemand tegen me dat minder theorieën beter zijn dan meer, en ik denk dat dat een goed uitgangspunt is. Ik moest en zou na het zien van *Chicago* ook kunnen tapdansen, maar bij de proefles bleek de lerares Duits te zijn en ik werd zo bang van hoe strak haar knot achter op haar hoofd zat dat ik niet meer durfde en nooit meer ben teruggegaan.

Ik heb mijn vriendin toen maar gezegd dat ik graag een paar kilo eraf zou willen. Als je het niet aan de oppervlakte kunt vinden, hoef je van mij ook niet de diepte in. Ze kon er niet om lachen.

(Ik wil dat er evenveel of meer van mij gehouden wordt als ik van anderen hou. Alleen dat heb je zelf niet in de hand en kilo's wel. En ik wil iemand zijn die duiven redt.)

3

'Kijk eens wie we daar hebben,' zegt mijn gezelschap opgewekt als Vicky Leandros energiek, zeker voor een zeventiger, het podium opklimt. Ik heb me weken, nee, maanden zitten verheugen op dit uitje. We hebben kaartjes bemachtigd voor de afscheidstournee van Vicky Leandros.

'Hoe krijg je in godsnaam iemand mee naar zoiets?' vroeg mijn vader toen ik erover vertelde. Maar waarom zou iemand niet naar Vicky Leandros willen? Haar muziek klinkt als de blik die ik op de wereld zou willen hebben. Ik moet er vaak bij huilen, dan ga ik op de bank zitten met een kop koffie, zet ik het aan en komen de tranen vanzelf. Voor de gelegenheid heb ik mijn mooiste panterpakje aangedaan. Niemand anders heeft iets aan met dierenprint. Het overwegend oudere publiek toont zijn toewijding op een andere manier. Bij de valse klanken van 'Theo, wir fahr'n nach Lodz' houdt de hele bejaarde zaal haar adem in. Aan de randen van het balkon staan een paar rollators te wachten tot het optreden voorbij is. Sommige dingen doet ze heel goed, vindt mijn gezelschap. Als we niet naast elkaar bij Vicky Leandros zitten, *in het dagelijks leven*, is ze mijn collega. We zitten helemaal achteraan en Vicky is een minuscuul poppetje

op het schel verlichte podium. Het publiek klapt net iets trager mee dan het ritme van haar liedjes, zoals Vicky net iets lager zingt dan in de oorspronkelijke uitvoeringen.

Na het concert lopen we naar onze fietsen. Ik biecht op dat ik zachtjes heb geweend bij 'Après toi'. Mijn collega bij 'L'amour est bleu'. Allebei hielden we ons hoofd afgewend, zodat de ander het niet zou zien. Ik hoopte dat Vicky meer jarenzestignummers zou zingen, maar ik begreep ook dat ze in het kader van een afscheidstournee iets meer voor een bloemlezing moest gaan. 'Echt leuk,' vonden we het allebei. En indrukwekkend, ook al was het vaker vals dan zuiver.

'Kun je hier geen essay over schrijven?' vraagt mijn collega me, alsof het afscheidsconcert van Vicky Leandros zich leent als onderwerp voor een essay, alsof ik überhaupt essays schrijf. Ze bedoelt het goed. Ze ziet zichzelf als een soort mentor, daarom zegt ze zulke dingen, en omdat ze een flink stuk ouder is. Ze vindt dat ik er 'iets van moet maken'. Dan tik ik er braaf een stukje tekst over, voor haar, en elke keer reageert ze enthousiast. Soms zegt ze dat ergens een komma mist en dan is iedereen tevreden.

'Waar vind ik zo iemand als jij?' vraag ik haar als we nog een stukje samen op fietsen en ik meen het. Iemand die met mij naar Vicky Leandros wil. Ze kijkt me even verrast

aan. Ik vertel haar over mijn inschattingsfout van afgelopen week, zonder al te veel details, over de pommes duchesse zeg ik niks. Halverwege het verhaal zie ik haar ineenkrimpen, ik geloof dat ze haar bedenkingen heeft, maar ze zegt er niks over. Ze blijft even stil voor het stoplicht, en dan noemt ze een paar namen aan wie ze me eventueel wel kan koppelen. Ik zeg van twee dat ze me wel wat lijken. Ze zal een goed woordje voor me doen, belooft ze. Maar misschien moet ik niet verwachten dat mensen meewillen naar Duitse schlagerzangeressen. Ik zeg dat het me zo leuk lijkt om als een stel tussen de bejaarde stelletjes te zitten. 'Dat kun je gewoon met mij blijven doen,' zegt ze, 'niet te hoog inzetten.'

4

Een vriendin komt eten en ik ben vergeten boerenkool te kopen. Ik ben het niet écht vergeten, maar ze hadden het niet bij de dichtstbijzijnde supermarkt en toen ik daarachter kwam, had ik geen zin meer om naar de volgende supermarkt te lopen. Nu heb ik mijn recept niet kunnen maken zoals het hoort. Op zich had ik het loopje niet erg gevonden, het is de mogelijkheid dat het boerenkoolschap daar ook leeg zou zijn die me tegenhield.

In het trappenhuis zijn de schilders bezig geweest en nu ruikt het naar ammoniak op het toilet. Mijn vriendin vraagt of een van die schilders last heeft van zijn nieren.

Onder het eten vraagt ze: 'Dus dit is helemaal veganistisch?' Ik hou mijn adem in en knik. Ik ben bang voor haar oordeel. Het is meestal geen goed teken als mensen vragen of iets veganistisch is, maar ze is beleefd genoeg om verder alleen nog te knikken. Zo zitten we tegenover elkaar te knikken en we zijn het erover eens dat dit niet het beste gerecht is uit het kookboek. Ik durf niet te zeggen dat ze nu spinazie eet, terwijl het eigenlijk boerenkool had moeten zijn. Ze eet alsnog de hele schaal leeg en daarna heeft ze zin in een toetje. Dat ben ik vergeten. Ik vraag haar wat ze had gewild. Dat weet ze niet. Ze weet niet waar ze naar verlangt. We blijken allebei een gebrek aan zingeving te ervaren. Ik zeg dat ik misschien wel terugverlang naar een religie, zij verlangt eerder naar een politieke partij. In elk geval verlangen we naar iets om ons met overgave op te storten en vooral naar iets wat ons een moreel kader geeft. We zijn het erover eens dat zij principiëler is en ik besluitvaardiger, misschien dat dat onze uiteenlopende verlangens verklaart. Ik zeg dat devotie me goed zou staan.

Toen ik net achttien was en op de universiteit zat, met blozende wangetjes en revolutionaire ideeën waar je de wereld niet mee verandert, maar waarvan je wel een beter

gevoel over jezelf krijgt, vertelde de man met wie ik in de kroeg zat dat hij dacht dat de meeste vrouwen als Jeanne d'Arc aanbeden willen worden (ik denk dat je hier prima Maria had kunnen gebruiken, maar hij had Franse roots, en met Jeanne d'Arc klonk het meteen een stuk origineler). Ik vond hem vreselijk leuk en slim, hij droeg onironisch een pilotenbril, dan weet je het wel, dus ik knikte heftig mee alsof ik het begreep, terwijl ik vroeg of ik zijn hand mocht vasthouden. Hij keek eerst om zich heen en zei toen dat het mocht. Het kwam er volgens hem op neer dat vrouwen als maagd aanbeden willen worden, het gaat dan bovenal om het vrouw-zijn, het vróme vrouw-zijn. Ik herinner me precies wat ik aanhad toen we daar zaten. Een tijd lang vond ik dat de mooiste avond van mijn leven. We zaten de hele avond in het donker te praten. Ik voelde me serieus genomen. Hij heeft me later gevingerd in het steegje naast de kroeg. Naast ons stonden mensen rustig hun Duveltjes te drinken, ik weet dat nog omdat ze zeiden: 'Toch wel echt iets anders hè, zo'n Duvel?' en ik me afvroeg wat een Duvel was. We hadden seks in de gang van zijn studentenwoning en ik ben bijna van vierhoog naar beneden gekukeld omdat hij me in het trappenhuis van achteren nam op de bovenste verdieping en de houten spijlen niet helemaal deden wat ze doen moesten. Met elke stoot was ik bang dat ik erdoorheen zou breken. Ik keek naar beneden en zag mijn onderbroek onder aan de trap liggen op de tweede verdieping.

Ik kreeg een keer een paniekaanval toen hij me meenam naar een plek waar ze alleen kip, wafels en andere eerst zwaar gepaneerde en daarna gefrituurde dingen serveerden. Ik zie nog de blik in zijn ogen, zo geïrriteerd kijk je alleen als je niets om iemand geeft. Zoveel wilde ik niet van hem, ik vroeg nooit ergens om, maar ik had moeten weten dat ik het nooit zou krijgen, hoe weinig het ook was. Ik stuurde kaartjes, belde hem op, nam boeken voor hem mee waarvan ik dacht dat hij die interessant zou vinden. Ik dacht dat als ik maar lief, beminnelijk en begripvol genoeg was, het dan wel zou lukken, iets van wederkerigheid. Uiteindelijk is het altijd heel simpel en weet je het ook wel. Waarom wil je het anders zo graag? Niet veel later kreeg hij een serieuze relatie met een ander – een lief meisje, beminnelijker en begripvoller dan ik. Hij had niet de moeite genomen het 'uit te maken' met mij, hij ging er waarschijnlijk van uit dat er niks was om te beëindigen. Ik kwam nog steeds langs, nog niet helemaal bereid om mijn nederlaag te erkennen. Ik drong mezelf op, ging net zo lang door tot hij er wel in mee moest gaan. De laatste keer dat ik er was las ik zijn to-dolijstje dat op tafel lag. Er stond op: 'meer interesse tonen in mijn vrienden'. Ik heb hem nooit meer gezien.

Ik denk dat het simpeler is dan wat hij beweerde, dat vrouwen gewoon aanbeden willen worden, in welke vorm dan ook, en nog liever dan dat gewoon serieus willen worden genomen. Wat niet wegneemt dat de meeste

vrouwen ook het liefst van alles een enigma willen zijn. Mysterieus, ongrijpbaar maar gewild. Mijn vriendin aan tafel zou vragen: 'Willen vrouwen een enigma zijn of wil jíj dat zijn?' Ze zou gelijk krijgen, omdat ik geen zin zou hebben om in discussie te gaan over het nuanceverschil.

'Ik ben alle vrouwen,' zou ik nog kunnen verkondigen, en het zou mooi klinken, maar dan zou het ook wel klaar zijn. Zingeving zouden we nog steeds niet hebben.

'Misschien moeten we meer lezen,' zeg ik tegen haar. Ik lees geen enkel boek meer uit.
'Je hoeft niet tot de laatste pagina te komen om een boek te hebben gelezen,' antwoordt ze. 'En als je geen concentratie meer hebt om te lezen, kun je het beste beginnen in een boek met veel seks. Om er weer in te komen. Ik ben begonnen in *Het seksuele leven van Catherine M.* en zoveel is daar niet aan, maar toch leest het wel lekker. Het leukst zijn de locaties waar ze afspreken. Zo leer je een stad pas echt kennen.' Ze rilt als ze terugdenkt aan de orgies in het boek. Haar fantasieën zijn intellectueler van aard.

Ik weet niet goed wat mijn fantasieën zijn. Andermans fantasieën kan ik beter aan dan mijn eigen. Ik dóe het wel, het denkwerk laat ik aan anderen. Ik vind het leuk als anderen iets van harte doen, daar kan ik makkelijk in meegaan. Ik besta in andermans fantasieën *dus ik besta*. Daar zit een moeilijk te ontkennen ijdelheid in en dat is jammer van de fantasie. Dat vindt mijn vriendin ook.

Meestal spat een fantasie uit elkaar als je haar in de mal van de werkelijkheid probeert te gieten. Ik had een tijdje een verhouding met een nogal brave, nette man. Ik weet niet of hij vaker vreemdging, vast wel, maar ik geloof dat onze affaire hem nogal overviel. De eerste keer dat we zoenden was vijf minuten nadat hij stellig had beweerd, in een karaokebar om vier uur 's nachts, nog nooit in zijn leven vreemd te zijn gegaan. Ik was twintig en het kon me niet zoveel schelen. Ik beeldde me in dat hij wat weg had van Karlheinz Böhm, maar het enige wat ze gemeen hadden, was hun lachje. Ik zei dat ik dat ook nooit deed, vreemdgaan, en ik geloofde mezelf. Hij pakte mijn hand en vroeg: 'Hebben we dan nu een verhouding?' Ik zei dat me leek van wel, en hij omhelsde me.

Was het niet fijn, vroeg hij eens na een middag samen. Ik zei dat het me niet zoveel uitmaakte, wat hem irriteerde, misschien dat ik het daarom ook zei. Ik had ook kunnen zeggen: 'Tuurlijk vind ik het fijn om aandacht te krijgen.' Maar het kwam niet over mijn lippen, zoals zo veel dingen die ik echt meen, dat zit bij ons in de familie. We moesten nog een uur met de auto en hij heeft de rest van de rit niks meer tegen me gezegd.

Ik heb een keer gesméékt of we seks konden hebben, echt gesmeekt, gewoon gejengeld, zeurstemmetje en alles, op straat tegen een boom op een gracht, en hij wilde het niet. Ik had iets minder moeten drinken. We hadden nooit

echt seks, ik bedoel lompe penetratieseks, we *streelden* vooral, en dat irriteerde me. Een verstandig mens zegt dan: oké dan niet, maar dat kwam niet in me op. Hij wilde niet, zei hij, want dan had hij altijd wat om naar uit te kijken, misschien wel zijn hele leven lang iets om over te fantaseren. Er liep een rilling over mijn dronken rug. Ik had het hem tegen die boom laten doen, ik was op de kiezels gaan liggen, het kon me niet schelen waar. Hij wilde niet, ik werd boos, hij zei dat ik het moest begrijpen, ik werd nog bozer. Ik begon te dreigen met van alles, hij werd ongemakkelijk en keek moeilijk, fluisterde heel zachtjes dat hij van me hield, alsof dat wat uitmaakte. Ik viel achteroover omdat ik dronken was en dacht dat ik tegen de boom aan kon leunen, maar die stond ineens een meter verderop. Ik lag op de grond en moest overgeven. Hij knielde naast me en gaf me zijn stoffen zakdoek om de kots uit mijn haar te vegen.

Toen hij me op een gegeven moment niet meer zag staan, werd ik jaloers. Ik vroeg me af of hij een nieuwe minnares had, en hoe ik dan te weten kon komen wie het was. Het zorgde ervoor dat ik heel even poeslief deed, wat hem verwarde, want erg aardig was ik nooit tegen hem geweest, ik heb me als een secreet gedragen en ik geloof niet dat dat verdere toelichting behoeft, maar het mocht niet baten: ik was vervangen, of niet, maar het was in elk geval klaar. Ik heb zijn fantasie met mijn werkelijkheid om zeep geholpen, en ik heb er vrij weinig voor hoeven doen.